

Atıf için/ Citation: Külekçi Akyavuz, E., Gezeroğlu, E., & Toma, Ş. G. (2020). Suriyeli öğrencilerin eğitiminde karşılaşılan sorunlarla ilgili okul yöneticilerinin görüşleri. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 3(1), 1-15.

Suriyeli Öğrencilerin Eğitiminde Karşılaşılan Sorunlarla İlgili Okul Yöneticilerinin Görüşleri

Ebru KÜLEKÇİ AKYAVUZ*, Emrah GEZEROĞLU**, Şeyda Gül TOMA***

Öz: Araştırmada ilkokullarda eğitim gören Suriyeli öğrencilerin eğitimi ile ilgili sorunların ve çözüm önerilerinin okul yöneticilerinin görüşleri çerçevesinde belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim öğretim yılında Kilis İl merkezinde ilkokullarda görev yapan müdür ve müdür yardımcıları arasından ölçüt örneklem yöntemiyle seçilen 12 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Görüşme formu hazırlanmadan önce alanyazın taranmış, yapılan çalışmalar incelenmiştir. Yapılan taramalar sonucunda ilkokullarda eğitim gören Suriyeli öğrencilerin eğitimi ile ilgili sorunların belirlenmesine yönelik görüşme formu geliştirilmiştir. Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırma bulgularına göre okul yöneticilerinin eğitim öğretim sürecinde Suriyeli öğrencilerle karşılaştıkları sorunlar kültür, bireysel durum, aile, fiziksel engeller ve öğretim süreci olmak üzere 5 kategori ve 19 kod tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda öneri olarak sunulan uygulamaların belli bir ölçüde yerine getirildiği takdirde eğitim öğretim sürecinde Suriyeli öğrencilerle karşılaşılan sorunların azalacağı ve okullardaki olumlu atmosferin artacağı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Suriye, öğrenci, okul yöneticisi.

Opinions of School Principals Regarding Problems Related to Syrian Students

Abstract: The conducted research aimed to explore problems related to Syrian students attending primary schools and to offer suggestions within the frame of school principals' opinions. The study group of the research was composed of 12 school principals selected from school principals and assistant principals currently working in schools of Kilis in 2018-2019 education year, with the criterion sampling method. Research data was collected with semi structured interview forms. Before the preparation of interview form, literature review was carried out and the studies were examined. As a result of the reviews, the interview form for the determination of problems related to the education of Syrian students in primary schools was developed. Descriptive analysis was performed for the data analysis. After the analysis of collected data, the problems related to Syrian students observed by school principals within the educational semester were investigated under 5 categories named culture, individual situation, family, physical obstructions and educational process that include 19 codes. In case the suggested practices are to be implemented in a reasonable extent, it is safe to say that problems related to Syrian students may be moderated and a more positive atmosphere might be formed in schools.

Keywords: Syria, student, school principals.

* Dr. Öğr. Üyesi, Kilis 7 Aralık Üniversitesi, ebrukulekci@kilis.edu.tr <https://orcid.org/0000-0002-2436-8761>

** Kilis 7 Aralık Üniversitesi Eğitim Bilimleri Yüksek Lisans Öğrencisi

Giriş

Dünya üzerindeki farklı yaşam şartları, insanların hayat tarzlarını ve çevresel koşullarını değiştirmeye mecbur kılmıştır. Çok eski zaman dilimlerinden günümüze kadar olan süreç içerisinde savaşlar, felaketler, kıtlıklar ve güvenlik tehditleri gibi nedenlerle insanlar buldukları yerlerden daha güvenli olan yerleşim alanlarına göç etmek zorunda kalmışlardır (Yılmaz, 2014). İnsanlık tarihi ile paralel gelişim gösteren göç fiilini nüfus bağlamında ilk olarak T. Malthus “Nüfus İlkesi Üzerine Deneme” adlı eserinde ele almıştır (Coşkun, 2005). Değişik sebeplerden dolayı yapılan göç fiili alanyazında farklı tanımlarla ifade edilmektedir. Türk Dil Kurumu’na göre göç; “ekonomik, toplumsal, siyasi vb. sebeplerle bireylerin veya bir arada yaşayan insan topluluklarının ülkelerinden başka bir ülkeye, buldukları yerleşim yerinden farklı bir yerleşim yerine gitme eylemi, hicret ve muhaceret” olarak açıklanmaktadır (Türk Dil Kurumu [TDK], 2016). Uluslararası Göç Örgütü (UGÖ, International Organization for Migration) ise göç kavramını, aynı devlet içerisinde bulunan bireylerin yer değiştirmek amacıyla uluslararası kabul edilen sınırları geçme eylemi (UGÖ, 2009) şeklinde tanımlanmaktadır. Polat Uluocak (2009) yaptığı çalışmada göç fiilini, aileleri; iklim, mekân değişikliği, iş değişikliği, bazı durumlarda aile bireylerinden geçici ya da devamlı uzak kalma, yaşam biçiminde değişiklik, okul değişikliği, ekonomik durumda değişiklik, çevre değişikliği gibi birçok stres faktörünü deneyimlemek zorunda bırakmak şeklinde ifade etmiştir. Bireylerin farklı yerlere yerleşmeleri ve bunun sonucunda bazı sıkıntılarla karşı karşıya kalmaları göç ile ilgili yapılan tanımların ortak noktasıdır. Toplumlar düzeyinde göç hareketinin zorunlu sayılabilmesi için ülke halkının en az %1’lik kısmının tehlike altında olması ve en az 100.000 insanın istekleri dışında ya da şartlar bunu gerektirdiği için ülkelerini terk etmesi gerekmektedir (Güçer, Karaca ve Dinçer, 2013). Göçler; yapılış sebebi, irade, uzaklık, zaman, yön ve örgütlenme bakımından önemli değişiklikler gösterebilir (Kaypak, 2014). Sebebi her ne olursa olsun zorunlu sayılan göç durumunda birey ya da gruplar, doğrudan kendilerinin dâhil olmadıkları çatışma, seferberlik ya da savaşların etkileneni durumuna gelebilmektedir (Keser, 2011).

2011 yılı Mart ayında Türkiye’nin sınır komşusu olan Suriye’de iç savaşlar yaşanmaya başlanmıştır. Esed rejiminin halka doğrudan ateşli silahlar kullanması, Suriye halkının büyük kısmının tehlike altında kalmasına sebep olmuştur (Yılmaz, 2014). Yaşam şartlarının zorlaşması, can güvenliğinin kalmaması gibi sebeplerle Suriye halkı zorunlu göç hareketlerine başlamıştır. Yaşanılan zorunlu göç hem Suriye içerisindeki değişik bölgelere hem de Suriye dışındaki diğer ülkelere yönelik olarak gerçekleşmiştir (Orhan, 2014). Bu durum, dolayısıyla sadece Suriye vatandaşlarını değil sınır ülke vatandaşlarını da etkilemiştir. Göç etmek zorunda kalan Suriye vatandaşlarına kapılarını açan ülkelerde vatandaşlık, insan hakları, eğitim gibi alanlarda düzenlemeler yapma gereksinimi ortaya çıkmıştır (Taylor ve Sidhu, 2012). Çünkü göç etmek zorunda kalan insanlar gittikleri ülkede, alıştıkları hayatın yerine, göç ettikleri ülkenin şartlarına uygun bir hayat kurma ve bunun beraberinde yeni bir ortamda yaşama, farklı bir işte çalışma, sosyal ilişkileri düzenleme ve göç edilen toplum tarafından kabul görme zorunluluğu içerisine girmektedirler (Biner ve Soykan, 2016). Aynı zamanda göç eden insanlar, gittikleri yerlere yalnızca fiziksel olarak kendilerini değil, şüphesiz ki yetiştikleri toplumun ve kültürün değerlerini de taşıdıkları gerçektir (Kirman, 2016). Bu durum gidilen ülkelere kültür çatışmaları başlığı altında sorunlar oluşturmaktadır.

Suriye’de yaşanan zorunlu göç eyleminden doğrudan etkilenen ülkeler arasında sınır komşusu olarak Türkiye de bulunmaktadır. Türkiye’nin, Nisan 2011 tarihinde alınan siyasi kararlar doğrultusunda sınır kapılarını açmasıyla Suriye vatandaşları Türkiye’ye göç etmeye başlamıştır. Göç eylemi sonrası yaşanabilecek sorunları öngörmek ve engellemek için Türkiye’de birçok çalışma yapılmıştır. İlk olarak uygulanan “açık kapı politikası” ile sınırdan ülkeye göç eden her Suriye vatandaşına “geçici koruma statüsü” verilmiştir (Kap, 2014). Geçici koruma statüsü kimlik belgeleri olmayanlar da dâhil, Türkiye’ye göç eden tüm Suriye

vatandaşlarını kapsamaktadır (Göç İdaresi Genel Müdürlüğü [GİGM], 2014). Yine bu kapsamda Türkiye’de 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu çıkarılmıştır (Resmi Gazete [R.G]. Sayı: 28615, Tarih: 04.04.2013). Çıkarılan bu kanun ile Suriyelilerin Türkiye’ye giriş ve çıkışları, uyum süreçleri, ikamet izinleri, sağlık ve eğitim sistemleri koruma altına alınmıştır. Suriye vatandaşlarının Türkiye’ye girişinden sonra yapılan en önemli yasal düzenleme ise 22 Ekim 2014 tarihinde yayımlanan göç yönetmeliğidir (Kaya ve Yılmaz-Eren 2014). Yönetmelik çerçevesinde Türkiye’ye göç eden Suriye vatandaşları için 11 bölümden oluşan düzenlemeler planlanmıştır. Planlanan düzenlemeler göçle gelen kişilerin; Türkiye’ye kabulü, Türkiye’de kalışı, hak ve yükümlülükleri, Türkiye’den çıkışlarında yapılacak işlemleri, kitlesel hareketlere karşı alınacak tedbirleri ve ulusal ve uluslararası kuruluşlar arasındaki işbirliğiyle ilgili hususlardan oluşmaktadır (Geçici Koruma Yönetmeliği [GKY], 2014).

Göç sonrası 05 Ocak 2017 tarihinde Birleşmiş Milletler Mülteciler Yüksek Komiserliği’nden elde edilen bilgilere göre Türkiye’de yaşayan Suriye vatandaşı sayısı 2.841.036 kişi olarak belirlenmiştir. GİGM’in 17 Ocak 2019 tarihinde güncellediği bilgilerle Suriye vatandaşlarının sayısının artarak 3.632.622 kişi olduğunu açıklanmıştır. Kaçak göçleri belirlemek amacıyla düzenli olarak yapılan sayımlara göre Türkiye’ye göç eden Suriyeli vatandaşların %34’ü 11 ilde hazırlanan 22 yerleşim kampında, yaklaşık olarak %66’sı ise kamp dışı alanlarda yaşamlarını sürdürmektedir. Suriyeli vatandaşların Türk eğitim sistemi içerisindeki istatistiği incelendiğinde ise rakamların giderek arttığı görülmektedir. GİGM (2017) verilerine göre devlet okulları ve geçici eğitim merkezleri de olmak üzere toplam 459.521 Suriye vatandaşı, Türkiye’deki eğitim sistemi içerisinde yer almaktadır. Eylül 2018 verilerine göre Millî Eğitim Bakanlığı’na (MEB) bağlı okullarda kitlesel göçle Suriye’den gelen 476.560 geçici koruma altındaki Suriyeli öğrenci Türkçe müfredatıyla eğitim görmektedir.

Günümüzde de göç hareketi çerçevesinde göç veren, göç alan veya göç güzergâhında transit ülke konumunda olan Türkiye mülteci ve sığınmacılara aşına olmasına karşın tahmin edilen sayının çok üzerinde Suriye vatandaşının ülke sınırları içerisinde yaşamasıyla beklenmedik bir durumla karşı karşıya kalmıştır (Kirişçi, 2014). Sayının öngörülenden fazla olması, diğer alanlarda olduğu gibi eğitim alanında da uyarlamalar ve düzenlemeler yapılmasını gerekli kılmıştır. Milli Eğitim Bakanlığı bu konuda çeşitli uyarlamalar yaparak Suriyeli öğrencilerin okullara devamlarını sağlamaya ve okullarda yaşanılacak olası soruları minimum düzeye indirmeye çalışmaktadır. Bu amaç doğrultusunda 23 Eylül 2014 tarihinde 2014/21 sayılı “Yabancılar Yönelik Eğitim-Öğretim Hizmetleri” genelgesi ile Suriyeli öğrencilere sunulacak eğitim hizmetleri belirli bir standarda bağlanmış ve güvence altına alınmıştır (Gencer, 2017). Genelge doğrultusunda Suriyeli öğrencilerin eğitimleri MEB’e bağlı okullar ve Geçici Eğitim Merkezleri olmak üzere iki şekilde yapılmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan verilerine göre ülke içerisinde kamp içi 31, kamp dışı 401 olmak üzere 432 geçici eğitim merkezi bulunmaktadır. 19 ildeki 215 geçici eğitim merkezlerinde ise tamamı Suriyeli olmak üzere 96.841 öğrenci yoğun Türkçe dil öğretimi görmektedir (MEB, 2019).

Şüphesiz ki yaşanan göç fiilinden ülke içerisindeki sınır illerinin büyük oranda etkilenmesi kaçınılmazdır. Öncüpınar sınır kapısına sahip olması sebebiyle Kilis ili de göç durumundan en çok etkilenen iller arasında yer almaktadır. Göç idaresinin 2019 yılı verilerine göre Kilis ilinde 117 bin 168 Suriye vatandaşı bulunmaktadır (GİGM, 2019). Elde edilen istatistiklere göre Kilis ili nüfus yoğunluğuna (%99) göre en fazla göçmen barındıran il durumundadır (Karadeniz, 2016). Yüz ölçümü, nüfus ve yaşanan sorunlar açısından incelendiğinde Suriye vatandaşlarının etkisinin en fazla hissedildiği ve en ağır yük altında olan şehirlerden birisinin Kilis olduğu söylenebilir (Oytun ve Gündoğar, 2015). Kilis ilinde eğitim, ekonomi, sosyal alanlarda yaşanan sıkıntı ve yük nüfusun artmasıyla gün geçtikçe daha da artmaktadır. Sayının yanı sıra iki ülke arasındaki kültürel farklar da ildeki eğitim sürecinde yaşanan sorunlara sebebiyet oluşturmaktadır.

Alanyazında Suriyeli vatandaşlarla ilgili yaşanan sorunlar konusunda yapılan birçok araştırma bulunmaktadır (Akpınar, 2017; Aykırı, 2017; Erdem, 2017; Gülüm ve Akçalı, 2017; Mercan Uzun ve Bütün, 2016; Öztürk, 2018; Saklan ve Enginer, 2017; Tanrikulu, 2017). Yapılan çalışmalarda araştırmacılar Türkiye’de yaşayan Suriyeli öğrencilerin eğitim sorunlarını ve çözüm önerilerini inceleyerek yaşanan sorunlara değinmişlerdir. Çalışma sonuçlarına göre, öğretmenlerin Suriyeli ve Türk öğrenciler arasındaki kültürel farklılıklardan dolayı eğitim sürecinde çeşitli problemler yaşadıkları belirtilmiştir. Suriyeli öğrencilerin yaşadıkları uyum problemi, kayıt sorunları ve psikolojik sorunları eğitim sürecinde karşımıza çıkan sorunların bir kısmını oluşturduğu saptanmıştır. Alanyazında Kilis ilinde bulunan Suriyeli öğrencilerin eğitimi ile ilgili öğretmen ve okul yöneticilerinin görüşlerinin alındığı sınırlı sayıda araştırmalar mevcuttur (Çakmak, 2018; Paksoy, 2016; Şahin ve Doğan, 2018; Yaşar ve Amaç, 2018). Kilis ilinde bulunan Suriyeli öğrenci sayısı göz önünde bulundurulduğunda bu durum bir eksiklik olarak hissedilmektedir. Bunun yanı sıra okullarda eğitim hizmetlerinde önemli rol oynayan okul yöneticilerinin konuya ilişkin görüşlerinin ve eğitim öğretim sürecinde karşılaştıkları sorunların incelendiğinde az sayıda çalışma yapılmasının da önemli bir eksiklik olduğu söylenebilir (Çakmak, 2018; Levent ve Çayak, 2017). Yapılan bu çalışmada alanyazında yaşanan eksiklikleri gidermek amacıyla Suriyeli öğrencilerin çoğunlukla yaşadığı ve eğitim hayatından faydalandığı Kilis ilinde görev yapan okul yöneticileri ile görüşmeler yapılmıştır. Yaşanan sorunların ilk elden tespit edilmesi ve çözüm yollarının araştırılması bağlamında çalışma önem arz etmektedir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; ilkokullarda eğitimlerine devam eden Suriyeli öğrencilerle ilgili eğitim süreçlerinde karşılaşılan sorunların okul yöneticilerinin görüşleri çerçevesinde belirlenmesidir. Amaç doğrultusunda araştırmada şu ana problem üzerine odaklanılmıştır:

Okul yöneticilerinin görev yaptıkları okullardaki Suriyeli öğrencilerin eğitim süreçlerinde yaşanan sorunlara ilişkin görüşleri nelerdir?

Ana problem doğrultusunda aşağıdaki alt problemler belirlenmiştir:

Okul yöneticilerinin görüşlerine göre okullarındaki Suriyeli öğrencilerin eğitimi ile ilgili karşılaştıkları sorunlar nelerdir?

Okul yöneticilerinin okullarındaki Suriyeli öğrencilerin eğitimi ile karşılaştıkları sorunlara yönelik çözüm önerileri nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma nitel bir araştırmadır. Araştırmada durum çalışması tercih edilmiştir. Durum çalışması güncel bir olayı gerçek bir bakış açısıyla derinlemesine ve bütünsel olarak incelemeyi gerektirmektedir (Akar, 2016). Suriyeli öğrencilerin eğitim süreçlerinde karşılaşılan sorunlar derinlemesine incelendiğinden çalışma durum araştırması şeklinde tasarlanmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2018-2019 eğitim öğretim yılı güz döneminde Kilis il merkezinde bulunan Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı 12 farklı ilkokulda görev yapan müdür ve müdür yardımcıları arasında seçilen 12 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Çalışma grubu belirlenirken amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu araştırmadaki ölçüt ise okul yöneticilerinin görev yaptıkları okullarda 100 ve üzeri Suriyeli öğrenci bulunmasıdır. Çalışma grubunu oluşturan okulların seçiminde 2018 (Aralık) yılında Kilis Suriye Koordinasyon Merkezinden alınan veriler dikkate alınarak Suriyeli öğrencilerin

sayıca fazla olduğu okullar belirlenmiştir. Çalışmaya katılan yöneticilere ve görev yaptıkları okullara ait demografik bilgiler Tablo 1’de yer almaktadır.

Tablo 1.
Yöneticilere Ait Demografik Bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Görevi	Suriyeli Öğr. Sayısı	Katılımcı	Cinsiyet	Görevi	Suriyeli Öğr. Sayısı
K1	Erkek	Müdür	120	K7	Erkek	Müdür	260
K2	Kadın	Müdür Yrd.	250	K8	Erkek	Müdür Yrd.	165
K3	Erkek	Müdür	263	K9	Erkek	Müdür	248
K4	Erkek	Müdür	135	K10	Erkek	Müdür Yrd.	422
K5	Erkek	Müdür	146	K11	Erkek	Müdür	268
K6	Erkek	Müdür	308	K12	Erkek	Müdür Yrd.	158

Tablo 1’de araştırmaya katılan yöneticilerin demografik özellikleri incelendiğinde 7 okul müdürü ve 5 okul müdür yardımcısının olduğu görülmektedir. Çalışma grubu 11 erkek ve 1 kadın okul yöneticisinden oluşmaktadır. Okul yöneticilerinin görev yaptıkları okullardaki Suriyeli öğrenci sayıları ise 120 ila 422 arasında değiştiği görülmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verileri kişisel bilgi formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Kişisel bilgi formunda okul yöneticileri ve okullarına yönelik sorular yer almaktadır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda okul yöneticilerinin okullarında bulunan Suriyeli öğrencilerin eğitimi ile ilgili yaşanan sorunlar ve bunlara yönelik çözüm önerilerini belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır. Görüşme formu araştırmacılar tarafından hazırlanmıştır. Görüşme formu hazırlanmadan önce alanyazın taraması yapılmış ve bu konuda yapılan çalışmalar incelenmiştir. Alanyazın taramaları sonucunda ilkokullarda eğitim gören Suriyeli öğrencilerle ilgili karşılaşılan sorunların belirlenmesine yönelik görüşme formu geliştirilmiştir. Görüşme formunda öncelikli olarak 10 soru belirlenmiştir. Geliştirilen görüşme formu göç ile ilgili çalışmaları olan biri sosyoloji, diğerleri eğitim bilimleri alanında olmak üzere toplam üç öğretim elemanı tarafından incelenmiş, gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra uygulanabileceği ifade edilmiştir. Uzman görüşleri doğrultusunda görüşme formundaki soru sayısı yediye indirilmiştir. Görüşme formunda yer alan sorulardan bazıları şu şekildedir:

Okulunuzda Suriyeli öğrencilerin kayıtları ile ilgili sorun yaşadınız mı? Açıklayabilir misiniz?

Okulunuzda Suriyeli öğrencilerin dil problemlerine bağlı olarak yaşadığınız herhangi bir problem var mı? Paylaşabilir misiniz?

Soruların anlaşılabilirliğini belirlemek amacıyla görev yaptıkları okullarda Suriyeli öğrenci sayısı 135 ve 422 olan bir okul müdürü bir de okul müdür yardımcısı ile pilot uygulama kapsamında görüşmeler yapılmıştır. Bu pilot çalışmada herhangi bir sorunla karşılaşılmadığından asıl uygulamaya geçilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Görüşme yapılan okul yöneticilerinden 2019 yılı Ocak ayı içerisinde telefonla veya yüz yüze görüşülerek randevular alınmıştır. Araştırmacılara ve okul yöneticilerine uygun olan zaman aralıkları belirlenerek bir takvim oluşturulmuştur. Görüşmeler okul yöneticilerinin odasında yüz yüze yapılmış ve yaklaşık olarak 1 saat sürmüştür. Çoğu görüşmeler ses kaydı ile toplanmıştır. Bazı okul yöneticileri (3) ses kaydına izin vermediği için yapılan görüşmeler not olarak gerçekleştirilmiştir. Her bir okul yöneticisine kodlar verilerek görüşmeler yazıya aktarılmıştır. K1 (1. Katılımcı) şeklinde kodlamalar yapılmıştır.

Veri Analizi

Okul yöneticileri ile yapılan görüşmeler yazıya aktarılarak incelenmiştir. Veriler betimsel analiz tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Görüşmeden elde edilen veriler doğrultusunda kodlar oluşturulmuş, aynı veya benzer durumları açıklayan kodlar aynı kategori altında toplanmıştır. Örneğin; dil, temizlik, geç kalma ve yetiştirilme tarzı kodları “Kültür” kategorisi altında birleştirilmiştir. Tüm kategori ve kodların da frekanslarına yer verilmiştir.

Her görüşme sonrası görüşmenin üzerinden fazla zaman geçmeden cevaplar bilgisayara kaydedilmiştir. Kaydedilen görüşmelerin çıktısı alınarak görüşme yapılan kişiye okutturulmuş, ifade ettiğinden ya da etmek istediğinden farklı bir not olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcıların onayı alındıktan sonra kodlama ve kategorilendirme işlemine geçilmiştir. Görüşmeler öncelikle teker teker kodlanmış, daha sonra benzer olan kodlar aynı kategoriler altında birleştirilerek isimlendirilmiştir. Eğitim bilimleri alanından bir öğretim üyesine kodlar ve kategoriler verilerek kodların kategorileştirilmesi istenmiş, yapılan kategorilendirmenin büyük oranda araştırmacının yapmış olduğu kategorilerle benzerlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları için bazı uygulamalar yapılmıştır. Nitel araştırma süreci ile ilgili detaylı bilgiler verilerek araştırmanın güvenilirliği arttırmaya çalışılmıştır. Görüşme formu hazırlanırken bu konuda daha önce çalışma yapmış öğretim elemanlarının görüşleri alınarak kapsam geçerliliği incelenmiştir. Araştırmanın güvenilirliğini arttırmak amacıyla veriler analiz edilirken iki farklı araştırmacı tarafından kod ve kategorilendirme yapılarak karşılaştırma yapılmıştır. Ayrıca yapılan görüşmeler yazıya aktarıldıktan sonra katılımcılara sunulup teyit edilmiştir. Bulgular kısmında katılımcılara ait görüşlere sıklıkla yer verilerek çalışmanın inandırıcılığının artırılması amaçlanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde araştırma problemi ve alt problemler doğrultusunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Okul yöneticileriyle yapılan görüşmelerde okul yöneticilerine Suriyeli öğrencilerin eğitimi ile karşılaştıkları sorunların neler olduğu sorulmuştur. Araştırmanın ana problemi olan Suriyeli öğrencilerin eğitimi ile karşılaşılan sorunlara yönelik okul yöneticilerinin görüşlerinden oluşan kategori ve kodlar Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2.
İlkokullarda Suriyeli Öğrencilerin Eğitimi ile ilgili Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Yönetici Görüşleri

Kategori	Kod	f
Kültür	Dil	12
	Temizlik	9
	Yetiştirilme Tarzı	4
	Geç kalma	2
Bireysel durumlar	Şiddet	9
	Korku	7
	Kurallara uymama	3
Aile	İlgisizlik	8
	Çocuk sayısı	8
	Maddi durum	6
	Eğitim durumu	4
	Adres değişikliği	3
	Aile içi şiddet	3
Öğretim Süreci	Motivasyon	11
	Kalabalık sınıflar	10
	Akademik başarısızlık	7
Fiziksel Engeller	Planlama	6
	Konteyner sınıf	5
	İhtiyaçların artması	7

Okul yöneticilerinin eğitim öğretim sürecinde Suriyeli öğrencilerle karşılaştıkları sorunlar kültür, bireysel durum, aile, öğretim süreci ve fiziki engeller olmak üzere 5 kategori ve 19 kod halinde incelenmiştir.

Kültür kategorisi dil (12), temizlik (9), yetiştirilme tarzı (4) ve geç kalma (2) kodlarından oluşmaktadır. Kültürden kaynaklı en fazla tekrar edilen kod dil kodudur. Faklı bir kültürden gelen Suriyeli öğrencilerin Türkçe konuşmaması Türkçe eğitim programları ile eğitim verilen okullarda büyük sıkıntılara yol açmaktadır. Bu konuda bir okul yöneticisi “*Türkçe bilen veya öğrenen çocuk Türkçe konuşmamak için çabılıyor, Arapça konuşmak için ısrar ediyorlar. (K9)*” şeklinde görüş bildirerek kendi ana dillerini konuşmak istediklerini vurgulamıştır. Kültüre bağlı olarak yaşanan diğer bir sorun ise temizlik konusudur. Bu konuda bir katılımcı “*Temizlik anlayışları bizim temizlik anlayışımıza uymadığı için hijyen konusunda problem yaşıyoruz (K9)*” şeklinde görüş bildirmiştir. Yetiştirilme tarzı konusunda ise bir yönetici “*Baskı ile büyümüşler ve bizim eğitim kurumlarında şiddet olmaması davranış bozukluklarının yaşanmasına sebep oluyor. (K5)*” diyerek yetiştirilme tarzlarının okullarda sorun teşkil ettiğini ifade etmiştir. Geç kalma konusunda ise bir yönetici “*Suriyeli öğrencilerimizde geç yatıp sabahları okula geç kalma sorununu yaşıyoruz (K2)*” şeklinde görüş bildirmiştir.

Öğrencilerin bireysel durumlarından kaynaklanan sorunlar kategorisi şiddet (9), korku (7) ve kurallara uymama (3) kodlarından oluşmaktadır. Burada en çok tekrar edilen kod şiddet (9) kodudur. Görüşmeye katılan okul yöneticileri Suriyeli öğrencilerin baskı ile yetiştirilmeleri nedeniyle şiddete meyilli olduklarını dile getirmişlerdir. Bir okul yöneticisi “*Oyunlarını bile savaş ve şiddet üzerine kuruyorlar (K10)*” şeklinde görüş bildirerek öğrencilerin tanık olmaya zorlandıkları savaşın da onları şiddete yönlendirdiğine vurgu yapmıştır. Öğrencilerin bireysel durumlarından dolayı korku yaşadıklarına vurgu yapan yöneticilerden biri “*Sınıf düzenine ancak korku yolu ile uymaya çalışıyorlar, bu da içekapanık hale gelmelerine neden oluyor. (K3)*” şeklinde ifade etmiştir. Kurallara uymama kodu ile ilgili bir katılımcı ise “*Okulda*

kuralların olduğunu her fırsatta söylemeye çalışıyoruz, en basit düzeyde indirgemeye çalışıyoruz ancak çoğu zaman kuralların dikkate alınmadığını görüyoruz. Mesela okul kantininde sıra ile alışveriş yapmaları gerektiği sürekli söyleniyor ancak bu öğrenciler muhakkak ki sıranın önüne geçmeye çalışıyorlar. (K6)” açıklamasında bulunmuştur.

Suriyeli öğrencilerle ilgili sorun yaşanmasında aile de önemli bir unsur olarak tespit edilmiştir. Aile kategorisi; ilgisizlik (8), çocuk sayısı (8), maddi durum (6), ailenin eğitim durumu (4), adres değişikliği (3) ve aile içi şiddet (3) kodlarından oluşmaktadır. Yöneticiler tarafından en çok değinilen sorun ailenin çocuk sayısının fazla olması ve dolayısı ile çocukları ile ilgilenmemeleridir. Bu konuda bir yönetici *“Suriyeli öğrenciler kültür yapısı olarak çocuğun çok fazla önemsenmediği ailelere sahiptir (K4)”* şeklinde görüş bildirerek öğrencilerin aileleri tarafından önemsenmediğini vurgulamıştır. Okul yöneticileri aile içi şiddete maruz kalan Suriyeli öğrencilerin okullarda şiddet eğilimi gösterdiğini vurgulamışlardır. Bu konu hakkında bir yönetici *“Bazı öğrencilerde aile içi şiddet olayıyla karşılaştık, okul rehberlik servisimiz öğrencilerle ve aileleriyle görüşmeler yaptı.(K6)”* başka bir katılımcı ise *“Şiddet aile içi sık görülen bir davranış olduğundan çocukların okul ortamında şiddete başvurma eğilimleri artıyor.(K3)”* şeklinde görüşler bildirerek aile içi şiddetin varlığının eğitim öğretimi etkilediğine değinmişlerdir.

Suriyeli öğrencilerle karşılaşılan sorunlarda öğretim süreci kategorisi; motivasyon (11), kalabalık sınıflar (10), akademik başarısızlık (7), dil sorunu (7) ve planlama (6) kodlarından oluşmaktadır. Öğrenci ve öğretmenin motivasyonu ile ilgili bir okul yöneticisi *“Öğretmenlerimde gözlemlediğim olay şu, emek sarf ediyorlar ancak bir gelişme görmüyorlar özellikle Suriyeli öğrencilerin Türkçe öğrenememelerinden dolayı. Bu da öğretilmekte bıkkınlık, yılgınlığa yol açıyor, birçok verimli öğretmenimiz birkaç yıldır bu durumda. (K5)”* şeklinde görüş bildirmiştir. Bir diğer katılımcı ise *“Suriyeli öğrenciler buralarda geçici olduklarının farkında bu sebeple okula uyum sağlamada motive olamıyorlar. (K2)”* fikrini savunmuştur. Kalabalık sınıflar ve planlama sorununa değinen bir okul yöneticisi *“Sınıflarda Türk ve Suriyeli öğrenciler olağanüstü sayıda mevcut. 43 kişilik bir sınıfta 38 Suriyeli öğrenci, 5 Türk öğrenci var. (K10)”* ifadesi ile bu durumun planlamadan kaynaklanan bir sorun olduğunu belirtmektedir. Kalabalık sınıflar sorununa yönelik olarak bir katılımcı *“Suriyeli öğrencilerin de gelmesi ile birlikte sınıflarda öğrenci sayıları arttı. 30 kişilik sınıflarda 60 öğrenci barındırmak zorunda kalıyoruz (K11)”* şeklinde görüş bildirmiştir. Bir ilkokulda 1. sınıf şubelerinin mevcut öğrenci durumu göz önünde bulundurulduğunda Türk öğrenci sayısının Suriyeli öğrenci sayısına göre dikkat çekecek oranda azınlıkta kaldığı ortadadır. Suriyeli öğrencilerin öğretim sürecinde yaşadıkları sorunlarla ilgili yapılan görüşmeler doğrultusunda okul yöneticileri dil ve kalabalık sınıf sorununun diğer sorunları tetiklediğini vurgulamışlardır. Bu sorunların beraberinde akademik başarıyı düşürme gibi daha büyük sorunları gündeme getirdiği belirlenmiştir. Örneğin; dil probleminin, öğretmenlerin ders sürecinde motivasyonunun düşmesine, kalabalık sınıflarda şiddet olaylarının meydana gelmesine sebep olduğu tespit edilmiştir.

Son olarak fiziki engeller kategorisi ise konteyner sınıflar (5) ve ihtiyaçların artması (7) kodlardan oluşmaktadır. Konteyner sınıfların oluşturulması ile ilgili bir okul yöneticisi *“Kilis’te okul sayısının az olmasından dolayı mevcut okul bahçelerine konteyner sınıflar konulmuştur. Bu da bahçenin daralmasına ve çocukların oyun alanlarının azalmasına neden olmaktadır. (K2)”* diye görüş bildirmiştir. Okullara gelen Suriyeli öğrencilerle beraber okul ihtiyaçlarının da arttığını vurgulayan bir yönetici bu durumu *“Suriyeli öğrencilerle birlikte okulumuz mevcudunun iki katı öğrenci barındırmak zorunda kaldı. Bununla birlikte sıra, masa, temizlik malzemesi, yardımcı personel ihtiyacımız arttı. (K8)”* şeklinde ifade etmiştir.

Okul yöneticilerinin görüşleri doğrultusunda Tablo 2’de belirtilen sorunlar tespit edildikten sonra bu sorunlara yönelik neler yapılabileceği belirlenmeye çalışılmıştır. Görüşme doğrultusunda okul yöneticilerinin sunmuş oldukları önerilere Tablo 3’te yer verilmiştir.

Tablo 3.

Suriyeli Öğrencilerle İlkokullarda Karşılaşılan Sorunlara Yönelik Yönetici Önerileri

Kategori	Kod	f
Öneriler	Uyum Eğitimi	11
	Planlama	8
	Rehberlik	4
	Fiziksel Destek	2
Toplam		25

Araştırma kapsamında okul yöneticilerinin eğitim öğretim sürecinde Suriyeli öğrencilerle karşılaştıkları sorunlara yönelik neler yapılabileceği ile ilgili görüşleri alınmıştır.

Tablo 3’te görüldüğü üzere, öneriler toplam 4 kod olarak incelenmiştir. Yöneticiler tarafından dile getirilen kodlar sırası ile “uyum eğitimi” (11), “planlama” (8), “rehberlik” (4) ve “fiziksel destek” (2) şeklindedir. Suriyeli öğrencilerin MEB’e bağlı ilkokullara hazırlık aşamasında iyi bir dil eğitiminin ve kültürel açıdan uyum sağlayabilmelerinin gerçekleşmesi için oryantasyon uygulamasının gerekliliği 11 yönetici tarafından belirtilmiştir. Okulların hem fiziki açıdan (okul veya sınıf kurallarının görsel olarak hazırlanması vb.) hem de eğitim programı (derslerde görsel materyallerin kullanılması) açısından Suriyeli öğrencilere uygun olarak tasarlanması gerektiğini önermişlerdir. Katılımcıların 8’i, okullara kaydedilen Suriyeli öğrencilerin dağılımının Türk öğrencilerin 1/3 oranını geçmeyecek şekilde olmasının entegrasyonu kolaylaştıracağını belirtmişlerdir. Bu konuda bir yönetici “*Suriyeli öğrencilerin Türk okullarına entegrasyonunun sağlanabilmesi için sayılarının toplam sayıya göre en fazla %33 seviyesinde tutulması gerekmektedir. (K5)*” şeklinde görüş bildirmiştir. Yaşanılan zorlu süreçlerden kaynaklanan psikolojik sorunları gidermeye yönelik olarak Suriyeli öğrencilere, velilerine ve Suriyeli öğrencilerin eğitiminde görev alan öğretmenlere psikolojik destek sağlanması araştırmaya katılan 4 okul yöneticisi tarafından önerilmiştir. Bu konuda bir yönetici “*Suriyeli öğrenci ve ailelerine psikolojik destek verilerek Türk toplumuna entegrasyonları sağlanmalıdır. (K2)*” şeklinde bir öneride bulunmuştur. Bir başka katılımcı ise Suriyeli öğrencilerin uyumlarında ailelerinin de etkili olduğuna vurgu yaparak “*Öğrencilerin yanı sıra Türk ve Suriyeli velileri kaynaştırırsak aradaki önyargı ve anlaşmazlığın önüne geçip daha sağlıklı iletişim kurabiliriz. (K4)*” önerisinde bulunmuştur.

Sonuç ve Tartışmalar

Yapılan çalışmada, okul yöneticilerinin Suriyeli öğrencilerin eğitim süreci ile ilgili karşılaşılan sorunlara ve çözüm önerilerine yönelik görüşleri alınmıştır. Bu bölümde çalışmadan elde edilen bulgular alanyazındaki çalışmalarla karşılaştırılarak tartışılmıştır.

Araştırma sonucunda yönetici görüşleri doğrultusunda Suriyeli öğrencilerin kültür, bireysel durum, aile ve fiziksel engeller kategorisinde yaşadığı sorunların eğitim sürecine yansdığı tespit edilmiştir. Bu bulgular arasında en çok vurgulanan sorun, Suriyeli öğrencilerin uyum ve dil problemleridir. Mülteci öğrenciler, göç ettikleri toplumla uyum sorunları yaşayabilmekte ve bu durum, öğrencilerin eğitim öğretim hayatına olumsuz olarak yansımaktadır (Bozan, 2014). Öğrencilerin göç ettikleri topluma uyum sağlamalarını engelleyen durumların başında, göç ettikleri yerin ana dilini yeterli düzeyde ya da hiç bilmemeleri gelmektedir (Aykırı, 2017; Çakmak, 2018; Demirci, 2015; Dillioğlu, 2015; Erdem, 2017; Erdoğan, 2014; Kiremit, Akpınar ve Tüfekçi-Akcan, 2018; Levent ve Çaylak, 2017; Reçber,

2014; Türk, 2016; Yaşar ve Amaç, 2018; Yüksel, Bulut ve Mor, 2014). Yapılan çalışmalar dikkate alındığında mülteci öğrencilerin göç ettikleri toplumun anadilini bilmemeleri ya da yeterli düzeyde dile hâkim olamamaları öğrencinin okulda sosyalleşememesi, anlatılanları anlamaması ve dolayısıyla akademik ve sosyal başarısızlık şeklinde eğitim hayatında birçok sorunlara yol açtığı söylenebilir. Suriyeli öğrencilerin yeterli düzeyde Türkçeyi öğrenememeleri okullarda ve sınıflarda Suriyeli öğrenci sayılarının fazla olmasının ve kendi aralarında gruplaşmalarının etkili olabileceği düşünülmektedir.

Araştırmada Suriyeli öğrencilerin bireysel durumlarının ve yetiştikleri kültürden kaynaklanan bazı sorunların eğitimlerine olumsuz yansımaları olduğu belirlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda bireysel ve kültür kaynaklı yaşanan en büyük sorunun yetiştirilme tarzları ve şiddet gibi davranış tarzları olduğu bulgusu elde edilmiştir. Yapılan araştırma dikkate alındığında okul yöneticileri Suriyeli öğrencilerin temizlik kurallarını içselleştirememesi, sabahları okula geç kalma, düzensizlik gibi sorunlarla karşılaştıkları kanısına varılmıştır. Bu sonuç; Sarıtaş, Şahin ve Çatalbaş (2016) tarafından yapılan çalışmanın sonuçları ile paralellik göstermektedir. Öğrencilerin okula geç kalmalarının Suriye'deki iklim koşullarından dolayı havaların çok sıcak olması ve gündüzleri bir iş yapamayıp geceleri çalışılmasına bağlanabilir. Yapılan görüşmelerde okul yöneticileri Suriyeli öğrencilerin kültürel özelliklerinden kaynaklı bu problemlerin yaşanmasını engellemek için öğrencilere uyum sürecinde okul kurallarının benimsenmesi gerektiğini öneri olarak belirtmişlerdir.

Çalışmada eğitim öğretim sürecinde okul yöneticilerinin Suriyeli öğrencilerin ailelerinden kaynaklı karşılaştıkları sorunlar incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda ailelerin, çok çocuklu olması, maddi durumlarının yetersiz olması, aile içi şiddet olaylarının yaşanması, sürekli adres değişikliği yaşamaları ve çocuğa karşı ilgisiz olmaları sorunları da beraberinde getirdiği tespit edilmiştir. Alışılan kültürden farklı bir kültüre geçişte uyum süreci, yeni bir ortam içerisinde bulunma (Özdemir, Benzer, Akbaş, 2009; Kılınç, 2014), ailevi problemlerde ve dolayısı ile okullarda yaşanan problemlerde de artış göstermektedir. Yöneticiler, yapılan görüşmelerde savaş, göç, şiddet vs. birçok etmeden etkilenen Suriyeli öğrencilere, velilere ve öğretmenlere psikolojik destek sunulmasının yaşanan problemleri azaltacağını önermişlerdir.

Araştırma sonucunda okul yöneticileri okullarında Suriyeli öğrencilerin sayılarının fazla olmasından kaynaklanan fiziki sorunları vurgulamışlardır. Okulların kalabalık olması ve buna bağlı olarak temizlik malzemesi yönünden eksikliklerinin giderilmesindeki yetersizlik ve bina yetersizliğinin giderilmesi için konteyner sınıfların kullanılmasının sorunlara neden olduğu görülmektedir. Konteyner sınıflarının okul bahçelerini işgal etmesi ve çocukların oyun alanlarının sınırlandırılması problem olarak belirlenmiştir. Elde edilen bu sonuç Doğan ve Şahin (2018) tarafından yapılan çalışmanın sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Araştırmada yöneticiler yaşanan bu sorunlara çözüm önerisi olarak okullardaki planlama eksikliklerinin giderilmesini ve okul ihtiyacının tamamlanmasını sunmaktadırlar.

Sonuç olarak Kilis'te Suriyeli mülteci sayısının genel nüfusa oranlandığında ciddi bir nüfus olduğu görülmekle birlikte bu nüfusun giderek artacağı da yadsınamaz bir gerçektir. Bu süreçte eğitim öğretim sürecini sekteye uğratan entegrasyon sorununun çözüme kavuşturulması önem teşkil etmektedir. Okullarda eğitim sürecinin etkili ve verimli geçirilmesi istenilen bir durumdur. Bu durum maalesef sınıfların kalabalık olması, dil sorunundan kaynaklı iletişim bozuklukları gibi nedenlerden olumsuz olarak etkilenmektedir. Bu konuda elde edilen sonuçlar dikkate alınarak şu öneriler sunulabilir:

İlkokula hazırlık sürecinde Suriyeli öğrencilere sunulacak olan dil eğitiminin nitelikli bir şekilde verilmesi süreçte yaşanılacak sorunları azaltabilir. Bu konuda okulların görsel

materyal ile desteklenmesi Suriyeli öğrencilerin Türkçeyi kolay öğrenmelerini sağlayabilir ve eğitim sürecine etkin katılımlarını arttırabilir.

İlkokula hazırlık sürecinde Suriyeli öğrencilere oryantasyon eğitimi sunulması, eğitim sürecinde yaşanılacak sorunları azaltabilir. Bu oryantasyon eğitimi ile kültürden kaynaklı farklılıklar da (kurallara uyma, temizlik, bakım gibi) azaltılabilir.

Eğitim öğretim sürecinde uzmanlar tarafından Suriyeli öğrencilere psikolojik destek sunulması, eğitim sürecinde yaşanılacak olası sorunları azaltabilir.

Suriyeli ve Türk velilerin desteğinin alınması adına okullarda her iki gurubun kaynaşmasını sağlayacak paylaşım toplantıları, kültürel geziler ve etkinlikler okul yönetimi tarafından planlanabilir.

Suriyeli öğrencilerin küçük yaşlarda ve istemleri dışında savaş gibi travmatik bir olaya maruz kalarak ülkelerini terk etmek zorunda kaldıkları gerçeği akılda tutularak, bu öğrencilerin hem okul yönetimi hem de öğretmen ve diğer öğrenciler tarafından eğitsel açıdan desteklenmeleri gerekmektedir.

Kaynaklar

- Akar, H. (2016). *Durum çalışması*. A. Saban ve A. Ersoy (Yay. Haz.). Eğitimde nitel araştırma içinde (s. 11-206). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Akpınar, T. (2017). Türkiye'deki Suriyeli mülteci çocukların ve kadınların sosyal politika bağlamında yaşadıkları sorunlar. *Balkan ve Yakın Doğu Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(3), 16-29.
- Aykırı, K. (2017). Sınıf öğretmenlerinin sınıflarındaki Suriyeli öğrencilerin eğitim durumlarına ilişkin görüşleri. *Turkish Journal of Primary Education*, 2(1), 44-56.
- Biner, Ö. ve Soykan, C. (2016). *Suriyeli mültecilerin perspektifinden Türkiye'de yaşam*. Çeşitlilik ve Stratejik Davalama Ağı Projesi.
- Bozan, İ. (2014). *Türkiye'de iç göç hareketleri ve göçün eğitim üzerindeki etkisi: Bir durum çalışması* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Coşkun, E. (2005). *Uluslararası göç teorilerinde kadınlar, Batı Avrupa ülkelerine göç, göçmen politikaları ve kadın göçmenlerin ekonomiye katkısı* (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çakmak, Ö. (2018). *Okul yöneticilerinin gözüyle Suriyeli öğrencilerin eğitiminde yaşanan sorunlar ve çözüm önerileri (Kilis Örneği)* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Gaziantep Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Gaziantep.
- Demirci, M. (2015). B1 seviyesinde Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin sesli okuma becerisiyle ilgili tespitler. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10(7), 333-38.
- Dillioğlu, B. (2015). Suriyeli öğrencilerin entegrasyonu: Türkiye'nin eğitim ve istihdam politikaları. *Akademik Ortadoğu Dergisi*, 10(1), 1-22.
- Erdem, C. (2017). Sınıfta mülteci öğrenci bulunan sınıf öğretmenlerinin yaşadıkları öğretimsel sorunlar ve çözüme dair önerileri. *Medeniyet Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 26-42.
- Erdoğan, M. M. (2014). *Türkiye'deki Suriyeliler: Toplumsal kabul ve uyum araştırması*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi.
- Geçici Koruma Yönetmeliği. (GKY). (2014, 22 Ekim). Resmi gazete (Sayı: 6883). Erişim adresi (11.12.2019): <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/10/20141022-15-1.pdf>

- Gencer, E. (2017). Göç ve eğitim ilişkisi üzerine bir değerlendirme: Suriyeli çocukların eğitim gereksinimi ve okullaşma süreçlerinde karşılaştıkları güçlükler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(54), 838-851.
- GİGM. (T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü). (2014). Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu. Erişim adresi (21.02.2019): http://www.goc.gov.tr/icerik3/gecici-koruma_363_378_4713
- GİGM. (T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü). (2017). Erişim adresi (20.02.2019): http://www.goc.gov.tr/icerik6/gecici-koruma_363_378_4713_icerik
- Güçer, M., Karaca, S. ve Dinçer, O. B. (2013). *Sınırlar arasında yaşam savaşı: Suriyeli mülteciler*. Ankara: USAK Yayınları.
- Gülüm, K. ve Akçalı, H. (2017). Balıkesir’deki mülteci çocukların eğitim sorunları. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Özel Sayı*, 127-136.
- Kap, D. (2014). Suriyeli mülteciler: Türkiye’nin müstakbel vatandaşları. *Akademik Perspektif Dergisi, Aralık*, 30-35.
- Karadeniz, M. (2016). *Kilis’te yaşayan Suriyeli sığınmacıların il ekonomisine etkisi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Kilis 7 Aralık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kilis.
- Kaya, İ. ve Yılmaz-Eren, E. (2014). *Türkiye’deki Suriyelilerin hukuki durumu: Arada kalanların hakları ve yükümlülükleri*. SETA Raporu.
- Kaypak, Ş. (2014). *Kent sosyolojisi*, Basılı ders notları, Antakya: MKÜ.
- Keser, İ. (2011). *Göç ve zor: Diyarbakır örneğinde göç ve zorunlu göç*. Ankara: Ütopya Yayınları.
- Kılınç, E. (2014). *Antalya’da yaşayan yabancı uyruklu aile çocuklarının karşılaştığı eğitim sorunları* (Yayımlanmamış yüksek lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Kiremit, R. F., Akpınar, Ü. ve Tüfekçi-Akcan, A. (2018). Suriyeli öğrencilerin okula uyumları hakkında öğretmen görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(6), 2139-2149. doi:10.24106/kefdergi.428598
- Kirişçi, K. (2014). *Misafirliğin ötesine geçerken: Türkiye’nin Suriyeli mülteciler sınavı* (Çev. Sema Karaca). Brookings Enstitüsü & Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu (USAK).
- Kirman, M. A. (2016). *Din sosyolojisi sözlüğü*. Adana: Karahan Kitabevi.
- Levent, F. ve Çayak, S. (2017). Türkiye’deki Suriyeli öğrencilerin eğitime yönelik okul yöneticilerinin görüşleri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(27), 21-46.
- Mercan-Uzun, E. ve Bütün, E. (2015). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki Suriyeli sığınmacı çocukların karşılaştıkları sorunlar hakkında öğretmen görüşleri. *Uluslararası Erken Çocukluk Dergisi*, 1(1), 72-83.
- Millî Eğitim Bakanlığı. (MEB). (2019). *Geçici koruma kapsamı altındaki öğrencilerin eğitim hizmetleri*. Erişim adresi (12. 08. 2019): https://hbogm.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2019_06/26115239_14_HAZIRAN_2019_YNTERNET_SUNUUU_.pdf
- Orhan, O. (2014). *Suriye’ye komşu ülkelerde Suriyeli mültecilerin durumu: Bulgular, sonuçlar ve öneriler*, ORSAM Yayını, Rapor No: 189. Ankara.
- Oytun, O. ve Gündoğar, S. S. (2015). *Suriyeli sığınmacıların Türkiye’ye etkileri*, ORSAM – TESEV, Rapor No: 195, Ankara.
- Özdemir, S. M., Benzer, H. ve Akbaş, O. (2009). Almanya’da yaşayan 15-19 yaş Türk gençlerinin eğitim sorunlarına ilişkin bir inceleme (Kuzey Ren Vestfalya Örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, 10(1), 23-40.
- Öztürk, S. ve Çoltu, S. (2018). Suriyeli mültecilerin Türkiye ekonomisine etkileri. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 188-198.
- Paksoy, H. M., Koçarlan, H. ve Kılınç, E. (2016). İç savaştan kaçarak gelen Suriyeli öğrencilerin üniversite eğitimlerinde karşılaştıkları iletişim sorunları üzerine bir çalışma. (H. M. Paksoy, E. Yildirimci, K. Sarıçoban ve Ö. Özkan. (Yay. Haz.).

- Ortadoğudaki çatışmalar bağlamında göç sorunu içinde (s. 87-100). Ankara: Efil Yayınları.
- Polat Uluocak, G. (2009). İç göç yaşamış ve yaşamamış çocukların okulda uyumu. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26(2), 35-44.
- Reçber, S. (2014). *Hayatin yok yerindekiler: Mülteciler ve sığınmacılar*. VI. Sosyal İnsan Hakları Ulusal Sempozyumu. Eskişehir.
- Saklan, E. ve Erginer, A. (2017). Classroom management experiences with Syrian refugee students. *Education Journal*. 6(6), 207-214. doi:10.11648/j.edu.20170606.17
- Sarıtaş, E., Şahin, Ü. ve Çatalbaş, G. (2016). İlkokullarda yabancı uyruklu öğrencilerle karşılaşılan sorunlar. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 25(1), 208-229.
- Şahin, M. ve Doğan, Y. (2018). Suriyeli öğrencilerin bulunduğu sınıflarda Fen Bilimleri öğretiminde karşılaşılan sorunlar: Nitel bir çalışma. *Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Dergisi*, 1(1), 13-33.
- Tanrıkulu, F. (2017). Türkiye’de yaşayan Suriyeli çocukların eğitim sorunu ve çözüm önerileri. *Liberal Düşünce Dergisi*, 22(86), 127-144.
- Taylor, S. ve Sidhu, R.K. (2012). Supporting refugee student in schools: What constitutes inclusive education? *International Journal of Inclusive Education*, 16(1), 39-56. doi:10.1080/1360311090356008.
- Türk Dil Kurumu. (2016). Türk Dil Kurumu Sözlüğü. Erişim adresi (10.12.2018): http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.56716e8a191219.
- Türk, G. D. (2016). Türkiye’de Suriyeli mültecilere yönelik sivil toplum kuruluşlarının faaliyetlerine ilişkin bir değerlendirme. *Marmara İletişim Dergisi*, 25, 145-157
- Uluslararası Göç Örgütü. (UGÖ). (2009). Göç terimleri sözlüğü. Erişim adresi (17.01.2019): [http://www.goc.gov.tr/files/files/goc_terimleri_sozlugu\(1\).pdf](http://www.goc.gov.tr/files/files/goc_terimleri_sozlugu(1).pdf)
- Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (2013, 4 Nisan). Resmi Gazete (Sayı: 28615). Erişim adresi (2.12.2019): <http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.6458.pdf>
- Yaşar, M. R. ve Amaç, Z. (2018). Teaching Syrian students in Turkish schools: Experiences of teachers. *Sustainable Multilingualism*, 13, 232-244. doi:10.2478/sm-2018-0019
- Yılmaz, A. (2014). Uluslararası göç: Çeşitleri, nedenleri ve etkileri. *Electronic Turkish Studies*, 9(2), 1685-1704.
- Yüksel, U., Bulut, M. N. ve Mor, Z. (2014). *Türkiye’de bulunan Suriyeli mülteciler: İnfografik rapor*. Ankara: Uluslararası Orta Doğu Barış Araştırmaları Merkezi.

Extended Abstract

Introduction

The purpose of this study was to determine issues of Syrian students attending primary school within the point view of school leaders. At the end of the research, the problems and suggestions articulated by school administrations' views will act as exemplary cases for both students and teachers in the educational period. On the hand, this study is more critical as it is among the limited number of studies concerning the opinions of school administrators regarding the issue. The problem that was focused on this research, was;

What are the opinions and suggestions of the school principals for the cases in which Syrian students face in their schools?

Subsidiary problems below were determined based on the main problem:

1. Based on the thoughts of school principals, what are the problems related to the Syrian students in their schools?

2. What are the suggestions of school principals towards the problems during the educational period of Syrian students?

Method

The current study is a qualitative research. Qualitative case study pattern was utilized in the study. Working group of the research was composed of 12 school principals chosen from managers and assistant managers working in primary schools within the scope of Ministry of National Education in the city of Kilis at the fall semester of 2018-2019 education year. While determining the working group, criterion sampling out of purposeful sampling methods was preferred. The criterion in the research was that the number of Syrian students studying in schools of those selected principals was high. Research data was gathered through personal information form and semi structured interview forms. After the literature review, an interview form regarding to determination of problems with Syrian students receiving education in primary schools was created. Seven questions were asked to school principals in the interview form. School principals were interviewed after making appointments via phone call or face to face conversations in January 2019. The interviews were transcribed. The data was analyzed using the descriptive analysis technique. Codes were formed in accordance with interview questions and codes describing the same or similar situations were collected under the same category.

Results

The problems observed by school principals regarding Syrians students were investigated in 5 categories; namely culture, individual situation, family, educational process, and physical obstructions, leading to 19 codes.

The category of culture consists of language (12), cleanness (9), upbringing (4) and being late (2). The most repeated code due to culture was language. The category of individual situation involves the codes of violence (9), fear (7), and violating the rules (3). The factor of family is also critical for the problems related to Syrian students. The family category is made up of indifference (8), number of children (8), financial situation (6), educational status of the family (4), address change (3), and domestic violence (3). The category of educational process includes the codes of crowded classrooms (10), motivation (11), academic failure (7), and planning (6). Lastly, the category of physical obstructions is composed of container classrooms (5), and needs of the school (7). Within the research, the suggestions of principals towards the problems related to Syrian students were recorded. The stated suggestions include orientation (11), planning (8), guidance (4), and physical support (2).

Discussions

The research illustrated that Syrian students have faced difficulties according to the principals due to the problems in categories of culture, individual situation, family, educational process, and physical obstructions. The most emphasized issue was the language barrier of Syrian students. Troubles related to the individual situation and upbringing culture of Syrian students were detected. The conducted analyses revealed that the most apparent problem of individual situation and culture differences was upbringing style and behavior of violence. Considering the examinations, school principals indicate that Syrians students faced with the problems of not being able to apply cleanness rules, arriving late to the school, and untidiness. This result shows similarities to that of the study conducted by Sarıtaş, Şahin, and Çatalbaş (2016). The identified problems and considering the suggestions of the school principals that are at the heart of the education to the possible extent may reduce the problems pertaining to Syrian students and raise the positive atmosphere at schools.